

Pielisen museon toimintakertomus 2023

LIEKSAN KAUPUNKI
Pielisen museo

1. YLEISTÄ

Pielisen museo on paikallinen kulttuurihistoriallinen museo, jonka tehtävänä on tallentaa, tutkia ja esitellä Lieksan ja entisen Pielisjärven kunnan alueen kulttuuriperintöä. Museo tarjoaa yleisölle elämyksiä ja tietoa, ja luo näin mahdollisuuksia luovuudelle, sivistykselle, identiteettien rakentumiselle ja muutosten ymmärtämiselle. Museolla on tärkeä tehtävä kulttuurisesti, sosiaalisesti ja ekologisesti kestävä yhteiskunnan rakentamisessa ja hyvinvoinnin edistämiseksi.

Vuosi 2023 oli Pielisen museon 75. toimintavuosi. Museo sai alkunsa v. 1948, jolloin kansakoulunopettaja Onni E. Koposen keräämät esineet järjestettiin Lieksan kauppalan museoksi. Museotoimintaa ylläpiti vuoteen 1973 asti kotiseutuyhdistys. Nykymuotoiseksi kaupunginmuseoksi Pielisen museo organisoitiin vuonna 1973, kun Lieksan kauppalalla ja Pielisjärven kunta yhdistyivät Lieksan kaupungiksi.

Pielisen museo sijaitsee Lieksan keskustassa, Pappilanniemessä, Lieksan kaupungin omistamalla noin kahden hehtaarin suuruisella alueella. Kaupunki osti alueen Lieksan luterilaiselta seurakunnalta vuonna 2008. Pielisen museon alue kuuluu valtakunnallisesti merkittäviin rakennettuihin kulttuuriympäristöihin.

Vuoden 2013 alusta Pielisen museon hallinnon alle on kuulunut myös kuvaveistäjä Eva Rynnäsen taiteilijakoti Paateri, joka tuli Lieksan kaupungin omistukseen testamenttilahjoituksella taiteilijan kuoleman jälkeen. Paaterin kokonaisuuteen kuuluvat taiteilijajaparikunta Eva ja Paavo Rynnäsen kotitalo, ateljee, kirkko ja galleria-kahvila. Paaterin auki-
pidosta huolehti vuonna 2023 yrittäjä Tanja Rissanen.

Pielisen museo on Suomen museoliiton ja Kantapuu-konsortion jäsen. Museolla on kumppanuussopimus Pohjois-Karjalan biosfäärialueen kanssa.

2. MUSEON HALLINTO JA TALOUS

Lieksan kaupungin organisaatiossa Pielisen museo kuului vuonna 2023 hyvinvointilautakunnan alaisuuteen. Hyvinvointilautakunnan puheenjohtajana toimi Tero Kiiskinen (Kesk.), varapuheenjohtajana Seppo Tossavainen (SDP) ja jäsenenä Tuukka Heikkinen (Kok.), Maija Ikonen (SDP), Mika Kärkkäinen (Kesk.), Milla Martikainen (Kesk.), Crista Pehkonen (Kesk.), Sini Nevalainen (SDP) ja Ville Törrönen (PS). Kaupunginhallituksen edustajana lautakunnassa oli Reijo Kortelainen (Kok.). Hyvinvointijohtaja Arto Sihvonen toimi lautakunnan esittelijänä ajalla 1.1.-18.9.2023. Hyvinvointijohtajan viransijaisena ja lautakunnan esittelijänä toimi ajalla 19.9-31.12.2023 kansalaisopiston rehtori Asko Saarelainen.

Pielisen museon vuoden 2023 toimintakulut olivat 441 577 euroa. Lieksan kaupunki sai Pielisen museon toimintaan valtionosuutta 4,2 henkilötyövuoden mukaan, yhteensä 128 766 euroa. Museotoimintaan osoitettu valtionosuus on ollut suotuisalla kasvu-uralla viime vuodet. Se nousi vuodesta 2022 4% ja myös vuodelle 2024 tehtiin indeksikorotuksen mukainen 2,6% korotus, 132 200 euroon.

Museon oma varainhankinta tuotti tuloja pääsylipputulosten, palvelumyynnin ja avustusten muodossa, yhteensä 89 628 euroa (vuonna 2022, 119 115 euroa). Toiminnan tuotot olivat 85,2% budjetoidusta. Pääsylipputulosten osalta päästiin tavoitteisiin. Tavoitteen saavuttamista edistivät Paaterin 20% korotetut pääsylippujen hinnat ja Paaterin ennakoitua suurempi kävijämäärä. Paaterissa kävijämäärä nousi edellisestä vuodesta 1313 kävijällä. Myös Pielisen museon maksavien asiakkaiden määrä kasvoi edellisestä vuodesta. Parantuneista kävijämääristä huolimatta kävijämäärät olivat edelleen selvästi jäljessä koronaepidemiaa edeltäneestä tasosta.

Avustusten osalta kaupunki sai OKM:ltä 600 000 euron avustuksen Pielisen museon uudisrakennus ja peruskorjaushankkeeseen. Museon omien kehittämishankkeiden avustusten osalta jäätin budjetoiduista tavoitteista. Museo sai avustuksia kehittämishankkeisiinsa yhteensä 18 741 euroa. Merkittävin hanke oli OKM:n rahoittama Ukrainan pakolaisten kotouttamishanke 8 000 eurolla. Sen lisäksi avustuksia saatiin Eva Rynnäsestä kertovaan Kauneuden kosketus dokumenttielokuvan tuotantoon ja LieksaMyst -mobiilipelin ukrainankieliseen version toteutukseen.

3. HENKILÖKUNTA JA TYÖTEHTÄVÄT

Museossa työskenteli vuoden 2023 aikana yhteensä 26 työsuhteista työntekijää. Heistä vakituisia oli kolme (3) henkilöä. Suurin osa työsuhteista oli lyhyitä määräaikaissuhteita. Kaupungin varoin palkattuja määräaikaissuhteita museotyöntekijöitä oli museolla viisi (5) henkilöä touko-elokuussa. Paaterissa työskenteli toimeksiantosopimuksella yrittäjä Tanja Rissanen ja touko-syyskuussa kolme (3) opasta. Työvoimahallinnon rahoittaman palkkatuen tai työkokeilun kautta museo työllisti vuoden aikana kuusi (6) henkilöä. Kaupungin nuorisotoimen rahoittamien nuorten kesätyöpaikkojen kautta museo työllisti yhteensä kuusi (6) henkilöä. Muun kuin työsuhteen kautta museolla työskenteli kolme (3) henkilöä. Lisäksi Lieksan Kiinteistöt Oy:n palkkaamina museolla työskenteli kaksi kirvesmiestä, jotka vastasivat ulkomuseon rakennusten kunnostuksesta.

Vakituinen henkilökunta

Museonjohtajana toimi FM Mikko Kero. Museoamanuenssina toimi FM Laura Mulari. Museotyöntekijänä toimi laitoshuoltaja, siivoustyönohjaaja Irja Ratilainen.

Museonjohtaja vastasi hallinto-, talous- ja henkilöstöasioista sekä museon kehittämistoiminnasta, yhteiskuntasuhteista sekä ulkomuseon korjaukseen liittyvistä asiantuntijatehtävistä.

Amanuenssin tehtäviin kuului museon kokoelma-, näyttely, tiedotus- ja yleisötyö, oppimateriaalin laadinta sekä kotiseutuarkiston ja valokuva-arkiston asiakaspalvelutehtävät.

Amanuenssi osallistui myös museossa järjestettäviä yleisötapahtumien suunnitteluun sekä toimi museonjohtajan sijaisena.

Vakinainen museotyöntekijän toimenkuva oli monipuolinen. Hän vastasi museotilojen siivouksesta, hoiti talvikaudella museon aukipitoa sekä toimi kahvion vastuuhenkilönä. Hänen tehtäviinsä kuuluivat myös taloushallinnon avustavat tehtävät, kuten laskutus ja saapuneiden laskujen asiataarkastus sekä tiliöinti. Hän toimi myös Lieksan kaupungin Cee-pos-kassajärjestelmän pääkäyttäjän varahenkilönä. Museoalan tehtävistä hänen työkuvaansa kuuluivat järjestelytehtävät, mm. esineiden puhdistus, pakkaus, varastojen järjestely, esineiden numerointi ja paikkakirjan ylläpito sekä avustaminen näyttelyiden pystytyksessä ja purkamisessa.

Museon määräaikainen henkilökunta

Museo palkkasi kesäkaudeksi (15.5.-31.8.2023) yhteensä 9 kausityöntekijää. Heistä museolla työskenteli kuusi (6) museotyöntekijää ja Paaterissa kolme opasta.

Pielisen museon määräaikaisena lippukassana työskenteli ravintolakokki Eino Räsänen-Kääriä ajalla 15.5.-15.9.2023. Hän hoiti asiakaspalvelun, lipunmyynnin, tilitykset, tilastoinnin, arkistoinnin sekä toimi kahvilan varavastuuhenkilönä.

Määräaikaisena museotyöntekijänä ja ulkomuseoalueen pihatiimin vetäjänä toimi Lea Vallius ajalla 2.5.-31.8. Hänen vetämäänsä pihatiimiin kuului työvoimahallinnon palkkaamia työntekijöitä ja kaupungin palkkaamia kesänuoria. Kesäkauden ulkopuolisina aikoina pihatiimiin kuului työvoimahallinnon varoin palkattua henkilöstöä. He vastasivat ulkomuseoalueen kiinteistöhuollon tehtävistä mm. nurmikon leikkuusta, nurmikoiden perustamisesta, haravoinnista, lumitöistä, hiekotuksista, puiden kaatamisesta ja risusavotoista.

Kesäkaudella Pielisen museolla määräaikaisina museotyöntekijöinä työskentelivät FM Anu Skön 15.5.-31.5., FM Jaana Hukkanen 15.5.-31.8., FM Hannu Parviainen 1.6.-31.8., Fil yo Jenna Järvikivi 4.6.-31.8. Heidän tehtäviinsä kuuluivat tilattujen ja määräaikaisopastusten opastusten vetäminen sekä vahtimestari / keskusteluoppaan tehtävät. Lisäksi toimenkuvaan kuului mm ulkomuseoalueen siistimistä sekä osallistumista museon tapahtumien suunnitteluun ja järjestämiseen.

Paaterin oppaina työskentelivät FM Anu Skön 1.6.-15.9., yo-merkonomi Jari Turunen 15.5.-31.8. ja TaM Virve Kallio 15.5.-15.9. Heidän tehtäviinsä kuuluivat yleisöopastukset Paaterin taiteilijakodin alueella, pääsylippujen myynti, osallistuminen tapahtumajärjestelyihin ja huolehtiminen kotimuseon siisteydestä.

Museon varoin palkattuun henkilökuntaan kuului myös kuvataiteilija (amk) Paula Punto, joka työskenteli museon kokoelmien muuton parissa yhdessä vakituisen henkilökunnan kanssa.

Ukrainan pakolaisten kotouttamishankkeeseen liittyen museolla työskenteli ukrainankielinen museotyöntekijä musiikinopettaja Daryna Selivester 3.7.-1.10. Hän vastasi Ukrainan pakolaisten kutsumisesta vierailuille ja tapahtumiin museolle ja Paateriin.

Lisäksi museolla työskenteli kuusi (6) työvoimahallinnon palkkaamaa henkilöä kuntouttavassa työtoiminnassa tai palkkatuella. He työskentelivät markkinointiaineistojen graafiseen suunnitteluun ja taittamiseen, puuston hoitoon, kiinteistöhoitoon, ulkomuseorakennusten siistimiseen ja kokoelmien pakkaamiseen liittyvissä tehtävissä.

Museon henkilökunnan yhteisiä kokouksia ja palavereja pidettiin kesäkaudella joka viikko ja talvikaudella viikoittain tai tarpeen mukaan.

4. TOIMITILAT JA VARUSTEET

MUSEON PÄÄRAKENNUS JA VERSTAS

KOHDE	RAKENNUSVUOSI	PINTA-ALA	LISÄTIETOJA
Näyttelyhallit	1973, 1982	360 m ²	Yläkerran varasto on rakennettu 1993
Toimistotilat	1973	55,4 m ²	Huoneiden koko 8,8 – 16,8 m ²
Lipunmyynti	1973	9,8 m ²	
Muut työtilat	1973	11 m ²	
Kokoelmien säilytystilat	1973, 1982, 1993	263,8 m ²	Yläkerran säilytystilat, tekstiilivarasto, museoesinevarasto, kaksi arkistohuonetta ja tarvikevarasto
Sosiaalitilat	1973	34,6 m ²	
Kahvila	1973	49,8 m ²	
Aula, tuulikaapit, eteiset	1973, 1993	125 m ²	Eteishallista (78 m ²) noin 30 m ² toimii vaihtuvien näyttelyiden tilana
Tekniset tilat	1973, 1993	15,2 m ²	
Verstasrakennus	1999	73 m ²	Työtila, tekninenvarasto ja sosiaalitila
YHTEENSÄ		860 m ²	

PAATERI

KOHDE	RAKENNUSVUOSI	PINTA-ALA	LISÄTIETOJA
Asuinrakennus	1953	104 m ²	Keskikerros näyttelytilana
Ateljee		255 m ²	Kunnostettu navettarakennuksesta
Kirkko	1991	106 m ²	
Galleria-kahvila	1993	232 m ²	Kahvila, lipunmyynti, sosiaalitilat
YHTEENSÄ		697 m ²	

Museon Pappilantien kiinteistön lisäksi museolla oli kokoelmien säilytystiloja Lieksan keskustan alueella kaikkiaan viidessä eri osoitteessa. Lisäksi museokokoelmia säilytettiin myös kuudessa rakennuksessa ulkomuseoalueella.

Museon päärakennuksessa oli savu- ja lämpöilmäisimet sekä murtohälyttimet. Ulkomuseossa oli lämpöilmäisimet. Paaterissa oli palovaroitinjärjestelmä sekä murtohälyttimet. Museoaluetta vartioi vartiointiliike ja alueelle on asennettu tallentava kameravalvonta, samoin kuin Paateriin.

Rakennustöiden alkamisen jälkeen (joulukuun alusta 2023) museon toimistotilat ovat sijainneet Lieksan kaupungintalolla.

5. KOKOELMATYÖ

Pielisen museon esinekokoelman kokonaismäärä on noin 100 000 museoesinettä. Tarkkaa lukumäärää ei tiedetä, koska läheskään kaikkia esineitä ei ole diarioitu ja luetteloitu. Vuoden aikana esineitä luetteloitiin digitaalisesti 45 kappaletta. Kokonaisuudessaan esineitä on luetteloitu n. 38 % arvioidusta kokonaismäärästä. Syksyllä 2020 käyttöön otettuun Collecte-kokoelmahallintajärjestelmään on digitoitu 3548 esinettä.

Pielisen museon kuva-arkistossa on valokuvia ja negatiiveja yli 100 000 kappaletta. Kokonaisuudessaan valokuvia on luetteloitu manuaalisesti 6249 kappaletta ja digitoitu 11 329 kappaletta.

Kuvanveistäjä Eva Ryytäsen taitelijakoti Paaterin kokoelman kokonaismääräksi on inventoinnissa laskettu 6922 museo-objektia. Kokoelmaan kuuluu rakennusten ja esineistön lisäksi taideteoksia, valokuvia, kirjoja ja arkistomateriaalia, jota on hyllymetreittäin. Materiaalin luettelointi ja digitointi aloitettiin vuonna 2015.

Pielisen museon esine- ja valokuva-aineistoa on nähtävänä Kantapuu-museotietokannassa ja valtakunnallisessa kirjastojen, arkistojen ja museoiden yhteisessä Finna-palvelussa. Finna.fi palveluun ladatun aineiston käyttö on kuulunut vuoden 2021 alusta CC BY 4.0 -lisenssin piiriin eli se on yleisön vapaasti ladattavissa ja käytettävissä. Vapaalla käytöllä halutaan lisätä aineistojen käyttöä sekä paikallisen väestön kiinnostusta paikallista kulttuuriperintöä ja omaa historiaa kohtaan. Aineistojen avoimella saavutettavuudella halutaan myös tehostaa museohenkilökunnan työaikaressurssin käyttöä. Kuva-aineistojen käytön aiheuttamista lisätöistä veloitettiin palvelumaksu.

Pielisen museon kokoelmat karttuivat vuoden 2023 aikana yksityishenkilöiltä ja yhteisöiltä saaduilla lahjoituksilla. Museoesineiden kokoelmaan otettiin vastaan 40 esinettä. Rekvisiittakokoelmaan otettiin 10 esinettä. Valokuvakokoelma karttui 46 kuvalla. Lisäksi museon kokoelmiin tallennettiin kirjoja, lehtileikkeitä ja arkistoaineistoa.

KOKOELMAT, MUSEO

KOHDE	MÄÄRÄ	KARTUNTA	LUETTELOINTI	MUU
Esineet	n. 100 000	40 kpl	45	diarioitu
Valokuvat, negatiivit, diat	n. 100 000	46 valokuvaa	73	diarioitu
Kotiseutuarkiston asiakirjat	54 hyllymetriä	4 kansiota	-	diarioitu
Vanhat kirjat/lehdet	166 hyllymetriä	4 kpl	-	diarioitu
Vanhat kartat	493 kpl	-	-	diarioitu
Julisteet	1 387 kpl	-	-	kirjattu
Äänitteet, tallenteet	279 kpl	-	-	kirjattu
Rahat	2 788 kpl	-	-	-
Lehtileikkeet	8072 kpl	5 kpl	-	kortistoitu
Postikortit	14 948 kpl	-	-	kirjattu
Videot, DVD:t/CD:t	89 kpl	-	-	-
Käsikirjasto	907 kpl	11 kpl	10	kortistoitu
Rekvisiitta-aineisto	2668 kpl	10 kpl	-	diarioitu

Pielisen museo kuuluu valtakunnalliseen TAKO-tallennus- ja kokoelmayhteistyöverkostoon ja sen tallennustyönjaossa Pooli 1:een (Ihminen ja luonto). Pielisen museon

tallennusvastuualueeksi on määritelty vanhempi metsätyöperinne 1950-luvulle saakka. Nykyajan dokumentointi ja kokoelmayhteistyö ovat TAKO-verkoston toiminnan painopistealueita.

Kokoelmien digitointiasteen nostaminen tulee olemaan myös jatkossa museon keskeisenä tavoitteena. Aineistojen digitoinnilla turvataan aineistojen säilyvyys ja parannetaan niiden saavutettavuutta. Digitalisaatio on yksi aikakautemme megatrendeistä. Sen edistäminen on kirjattu niin Euroopan unionin kuin kansallisen tason moniin toimenpideohjelmiin. Tulevaisuuden haasteina tulee olemaan kokoelma-aineistojen entistä parempi standardisointi, Finna-palvelun kehittäminen (mm. käyttäjävetoisen ansaintalogiikan luominen) ja aineistojen pitkäaikaissäilytykseen liittyvien kysymysten ratkaiseminen. Nämä vuoteen 2030 yltävät tavoitteet riippuvat Opetus- ja kulttuuriministeriön, Museoviraston ja suomalaisen museokentän päätöksistä laajemmin. Tässä suhteessa Pielisen museo seuraa alan kehitystä ja tiedostaen kulttuuriperinnön digitointiin liittyvät kehittämismahdollisuudet.

6. YLEISÖTYÖ

AUKIOLOAJAT

Vuonna 2023 Pielisen museo oli avoinna 187 päivänä, yhteensä 1259 tuntia.

Päärakennuksen näyttelytila (kaupunginmuseon näyttelytila) olivat avoinna ajalla 2.1.-14.5., jonka jälkeen tila oli suljettuna loppuvuoden pääarakennuksen peruskorjauksen takia. Kaupunginmuseon näyttelyt olivat avoinna yhteensä 79 päivänä, yhteensä 395 tuntia, tiistaista perjantaihin klo 10–15. Lisäksi näyttelytilat olivat talvikaudella avoinna viitenä (5) lauantaina. Pielisen museon ulkomuseo oli avoinna ajalla 15.5.-31.8. Ulkomuseo oli avoinna yhteensä 108 päivänä 864 tuntia. Juhlapyhinä museokohteet olivat suljettuina.

Paateri oli avoinna talvella hiihtolomaviikoilla (vkot 8-10) joka päivä klo 10–16 yhteensä 114 tuntia. Paateri oli avoinna kesällä 15.5.–15.9. päivittäin klo 10–18. Kesäkaudella Paateri oli avoinna 984 tuntia ja koko vuoden aikana 1098 tuntia. Yrittäjä Tanja Rissanen piti kohdetta tilauksesta avoinna myös muina aikoina, mm. kirkkohäiden yhteydessä.

KÄVIJÄMÄÄRÄT JA PALVELUT

Kävijämäärät Pielisen museossa

- maksavat kävijät 2840 (edel. vuonna 2319)
- ilmaiskävijät 1668 (edel vuonna 2540)

Yhteensä 4508 (edel. vuonna 4859)

- ulkomaiset kävijät 737
- alle 18 -vuotiaat 712
- koululaisryhmät 235
- tapahtumakävijät 626

-museokorttikäynnit 541

Kävijämäärät Paaterissa

- maksavat kävijät 5024 (ed. vuonna 4200)
- ilmaiskävijät 2868 (ed. vuonna 2179)

- **Yhteensä 7692 (edel. vuonna 6379)**

- ulkomaalaiset kävijät 599
- talvikauden kävijät 652
- hää- ja kirkkovieraat 415
- konserttivieraat 95
- koululaisryhmät 177
- museokorttikäynnit 767

Pielisen museon kohteissa tilastoituja kävijöitä oli yhteensä 12 218 henkilöä (edel. vuonna 11 238 henkilöä). Vertailun vuoksi kerrottakoon, että keskimääräisessä suomalaisessa museossa vieraili 28 358 kävijää ja valtakunnan tasolla museovierailuja tehtiin 8,7 miljoonaa. Kyseessä oli kaikkien aikojen ennätysvuosi suomalaisissa museoissa. Kasvua tilastoitiin lähes kaikissa maakunnissa.

Opastukset museossa

Museossa järjestettiin määräaika- tai ryhmäopastuksia 59 kertaa. Ne toteutettiin asiakkaiden toiveiden mukaan suomeksi, englanniksi, ranskaksi, venäjäksi ja ukrainaksi. Lisäksi tarjolla oli edellä mainittujen kielten lisäksi kirjallista opasmateriaalia myös ruotsiksi, saksaksi, hollanniksi ja italiaksi. Kesäaikana opastettuja kierroksia järjestettiin tarvittaessa kolme kertaa päivässä. Ryhmäopastukset suorittivat pääasiassa museon omaan henkilökuntaan kuuluneet oppaat. Kesäkaudella ulkomuseoon saattoi tutustua myös LieksaMyst -mobiilipelin ja opaskartan avulla.

Pääsymaksut museossa

- aikuiset; kesälippu 8,00 euroa, talvilippu 3,50 euroa
- ryhmät yli 10 henkeä kesälippu 6,50 euroa/hlö, talvilippu 2,50 euroa/hlö
- opiskelija- ja eläkeläislippu kesällä 6,50 euroa, talvella 2,50 euroa/hlö
- kausilippu 14,00 euroa
- kausilippu museo - Paateri 20,00 euroa/kausi
- yhteislippu museo - Paateri 14,00 euroa/hlö
- alle 18-vuotiaat pääsivät ulkomuseoon ja päärakennuksen näyttelytiloihin (kaupunginmuseo) ilmaiseksi

Talvikauden pääsymaksu oikeutti käyntiin Pielisen museon päärakennuksen näyttelytiloissa (kaupunginmuseon). Opastukset eivät sisällyneet lipun hintaan. Museoon oli vapaa pääsy kansainvälisenä museopäivänä 18.5. sekä Perinnepäivänä 7.6. ja elokuun viimeisenä keskiviikkona 31.8. Talvikaudella kaupunginmuseon näyttelyihin oli vapaa pääsy keskiviikkoisin 1.1.–14.5.

Pääsymaksut Paaterissa

- aikuiset 10,00 euroa/hlö, talvikaudella 8,00 euroa/hlö
- ryhmät yli 10 henkeä 8,00 euroa/hlö, talvikaudella 6,50 euroa/hlö
- opiskelija- ja eläkeläislippu 8,00 euroa, talvikaudella 6,50 euroa/hlö
- kausilippu 15,00 euroa/kausi
- kausilippu Paateri – museo 20,00 euroa
- yhteislippu Paateri – museo 14,00 euroa/hlö
- alle 18-vuotiaat pääsivät Paateriin ilmaiseksi.

Paaterissa opastukset kuuluivat pääsymaksuun. Niitä järjestettiin asiakkaiden ja tilanteiden mukaan suomeksi, englanniksi, saksaksi ja ukrainaksi. Asiakkaille oli myös tarjolla kirjallista esitemateriaalia edellä mainittujen kielten lisäksi ranskaksi ja venäjäksi.

Museokauppa ja kahvio

Museon myyntipisteessä on myytävänä työnäytösten tekijöiden käsitöitä provisiomyyntinä. Museon kahvila oli Pielisen museon henkilökunnan hoidossa ja se oli avoinna 15.5.–31.8. Vastuuhenkilönä toimi Irja Ratilainen ja häntä avusti museon aukipitohenkilökunta.

Vaihtuvat näyttelyt

15.12.2022-31.8.2023

Meiän museo – lieksalaisten uusi museo -näyttely. Näyttely esitteli Pielisen museon uudisrakennushanketta ja osallisti yleisöä palveluiden suunnittelussa.

Pedagogiset palvelut

Pielisen museo sai vuonna rahoitusta kahteen Ukrainan pakolaisille suunnattuun hankkeeseen. Yhtäältä Suomen museoliitto tuki museon LieksaMyst -mobiilipelin ukrainankielisen version toteutusta ja toisaalta Opetus- ja kulttuuriministeriö tuki museon kotouttamishanketta. Hankkeen tavoitteena oli edistää ukrainalaispakolaisten verkostojen kehittymistä ja herättää heidän kiinnostustaan uuden kotiseudun historiaa ja kulttuuriperintöä kohtaan. Kulttuuriperintö on vahva voima, joka edistää ihmisten juurtumista.

Tutkimusten mukaan se toimii pitovoimana, joka sitouttaa ihmisiä ja auttaa ihmisiä löytämään oman paikansa uudessa ympäristössä. Kotouttamishankkeen puitteissa museolle palkattiin ukrainankielinen museotyöntekijä musiikinopettaja Daryna Selivester. Hän kutsui Ukrainan pakolaisia vierailuille museolle ja Paateriin sekä hoiti vierailuihin liittyvät opastukset ja järjestelyt. Ukrainan pakolaisille suunnattuihin tapahtumiin osallistui reilut 300 henkilöä. Kaupungin hyvinvointilautakunta myönsi heille ilmaisen sisäänkäynnin museon kohteisiin hankkeen ajaksi. Pohjolan Matkat Oy tuki hanketta tarjoamalla linja-autonsa ja kuljettajansa hankkeen käyttöön yhtenä Paaterin tapahtumapäivänä.

Tapahtumat museossa

Pielisen museon merkittävimmät yleisötapahtumat olivat Perinnepäivä 7.6., Tukkiilaistapahtuma 30.6. ja Lasten päivä 12.7.

Perinnepäivän yhteistyökumppaneina olivat Joensuun ortodoksinen seurakunta, Pohjois-Karjalan rajavartiosto, Lieksan Rajakilta, Pielisen Karjalan musiikkiopisto, Lieksan kirjasto, Pohjois-Karjalan pelastuslaitos, Lieksan Puukkoseura, Pohjois-Karjalan museo sekä Lieksan kaupungin kulttuuri-, nuoriso- ja liikuntatoimi. Tapahtuman teemana oli karjalainen kulttuuri. Teemaan liittyen pääesiintyjänä oli karjalan kielistä folkmusiikkia soittava Loimolan Voima yhtye. Lisäksi musiikkiesityksissä esiintyivät Duo Clarion Ronja Pehkonen ja Minnea Suhonen sekä musiikkiopiston kesämuusikot Anni Porkka ja Juuti Tikka. Karjalaisesta itkuvirsiperinnettä harrastava Lea Tajakka piti itkuvirsistä esitelmän Virsuvaaran tuvassa. Lisäksi tapahtumaan osallistui joukko käsityöläisiä, jotka työntöksissään esittelivät kädentaitojaan ja myivät tuotteitaan. Tapahtumaan osallistui 294 kävijää (ed. vuonna 204 kävijää).

Museon kesäkauden toinen päätapahtuma oli Lasten päivän 12.7, joka keräsi 336 kävijää (edellisenä vuonna 186 kävijää). Tapahtuman vetonaulana toimivat sirkustaiteilija Miika Nuutinen, Mannen hevostallin poniratsastus, hanuristi Harri Kuusijärvi ja museon henkilökunnan järjestämä seikkailukierros.

Museon molempia kesäkauden päätapahtumia suosi hyvä sää, vaikka muutoin kesäkausi oli harvinaisen sateinen.

Päätapahtumien lisäksi museolla järjestettiin Tukkiilaistapahtuma 30.6. yhteistyössä Lieksan Tukipiste ry:n kanssa. Ohjelmassa oli Pielisen Karjalan Tukkiilaisten näytökset Savotarannan alueella. Maksulliseen tapahtumaan osallistui kauniissa säässä noin 100 kävijää.

Pielinen Soi -konserttisarjaan liittyen Pielisen museolla järjestettiin 15.7. Matti Makkosen sellokonsertti ja Lieksan Vaskiviikko -konserttitapahtumaan liittyen Pielisen museolla järjestettiin 26.7. Pihasoitto-tapahtuma.

Paaterissa järjestettiin kesä-elokuun aikana kolme Matti Makkosen organisoimaa Pielisen Soi -konserttifestivaalin konserttia, Lieksan seurakunta järjesti Paaterin kirkossa messun 6.8. ja kauneimmat joululaulut 22.12.

7. MARKKINOINTI

Museon tärkeimmät markkinointikanavat olivat kaupungin internetsivut, jossa kummallakin museokohteella oli omat sivustonsa. (www.lieksa.fi/museo, www.lieksa.fi/paateri) Pielisen museon -internetsivuilla oli myös englannin-, saksan-, ruotsin- ja ranskankielistä informaatiota. Paaterin sivuilla oli englanninkielistä informaatiota. Molempien kohteiden sivuilla tiedotettiin ajankohtaisista asioista ja niillä vierailtiin vuoden aikana yli 20 000 kertaa.

Sosiaalinen media on noussut yhä tärkeämmäksi markkinointikanavaksi. Pielisen museolla ja Paaterilla on molemmilla omat Facebook-tilit. Pielisen museon sivustolla on 1883 seuraajaa ja Paaterin sivustolla 837 seuraajaa. Pielisen museon ja Paaterin seuraajamäärät ovat suomalaisiin museoihin verrattuna hyvällä keskitasolla ja ne kasvavat edelleen 5-10% vuosittain. Samaan aikaan perinteisen printtimedian merkitys markkinointikanavana tulee vähenemään. Museo tukeutuu silti edelleen markkinoinnissaan printtimeediaan. Museolla oli vuonna 2023 maksettuja ilmoituksia Lieksan lehdessä, Kolin matkailu-lehdessä, Karjalaisessa ja Maaseudun Tulevaisuudessa. Lisäksi museolla oli omia painettuja esitteitä. Puskaradiolla on myös tärkeä rooli. Museo tunnettaan laajasti ja sillä on hyvä maine. Tapahtumien ja näyttelyiden tiedotuksessa käytettiin Pohjois-Karjalan maakuntaliiton ja sanomalehti Karjalaisen tapahtumakalentereita sekä Museokortin näyttelykalenteria.

8. KEHITTÄMISTOIMINTA

Museon uudisrakennus- ja peruskorjaushanke

Museopalveluiden vetovoimaisuuden ja kiinnostavuuden kannalta on tärkeää, että palveluita kehitetään. Tärkeimpänä kehittämishankkeena oli vuoden 2023 aikana Pielisen museon päärakennuksen uudisrakennus- ja peruskorjaushanke, johon koko museon henkilökunta osallistui käyttäjän edustajina. Heidän lisäksi suunnitteluryhmään kuului tilaajan- ja rakennuttajan edustajia sekä rakennussuunnittelun asiantuntijoita. Tilaajan edustajana toimi kaupungin hyvinvointijohtaja Arto Sihvonen (työryhmän pj.) Hänen sijaisenaan suunnitteluryhmässä toimi ajalla 19.9.-31.12.2023 vs. hyvinvointijohtaja Asko Saarelainen. Rakennuttajan edustajana työryhmään kuuluivat Lieksan Kiinteistöt Oy:ltä toimitusjohtaja Jarmo Vacklin, kiinteistöpäällikkö Jari Muikku ja huoltotyönjohtaja Anssi Puumalainen. Lisäksi rakennussuunnittelun asiantuntijoina työryhmään kuuluivat projektikoordinaattori, rakennuskonsultti Johanna Kinnunen Protiimi Oy:stä Joensuusta, arkkitehti Kimmo Heikkilä ja suunnittelijat Timo Hilliaho ja Heikki Myllylahti Arkkitehtitoimisto Jorma Paloranta Oy:stä Ylivieskasta, sähkö- ja automaatiosuunnittelua edustaneet sähköinsinöörit Sami Itkonen ja Tatu Hara Insinööritoimisto Varpiola Oy:stä Lieksasta, LVI-suunnittelua edustaneet LVI-insinööri (AMK) Tatu Lankinen Insinööritoimisto Kurkinen Oy:stä Lieksasta, rakennesuunnittelua edustanut rakennusinsinööri Markku Jolkkonen Insinööritoimisto HM-suunnittelu Oy:stä Joensuusta.

Uudisrakennushankkeen suunnittelua haastoivat alkuvuoden aikana kohonneet rakennuskustannukset. Ensimmäisen kilpailutuksen jälkeen jouduttiin toteamaan, että hanke ei pysynyt budjetissa. Tilannetta haastoi myös se, että pääurakkaan saatiin vain yksi tarjous. Kaupunginhallitus joutui toteamaan, että todellista kilpailutusta ei ollut päässyt tapahtumaan. Sen seurauksena urakan kilpailutus päätettiin keskeyttää ja palauttaa uudelleensuunnitteluun. Alkuperäisessä suunnitelmassa rakennus oli tarkoitus toteuttaa CLT-rungosta, mutta suunnitelmaa jouduttiin muuttamaan, jotta useammalla toimijalla olisi mahdollisuus osallistua urakkakilpailuun. Uudelleen suunnitteluvaiheessa rakennus päätettiin toteuttaa CLT-rungon sijaan lautarungolla ja lautaverhoilulla. Lisäksi rakennuksen kokoa skaalattiin suunniteltua pienemmäksi kustannussäästöjen saavuttamiseksi. Haasteista huolimatta uudelleensuunnittelu eteni nopeasti ja rakentamisen aloittamista vauhditti osaltaan valtionavustus, joka edellytti aloittamaan rakennustöiden aloittamista 2023 aikana. Työt rakennustyömaalla päästiin aloittamaan 4.12.2023.

Uudisrakennushankkeeseen liittyi myös museon vanhan päärakennuksen tyhjentäminen kokoelmista sekä toimisto- ja yleisötiloista. Muutto oli henkilökunnalle iso voiman ponnistus, joka tehtiin touko-marraskuun 2023 aikana. Se heijastui tänä aikana museon kaikkeen toimintaan. Esimerkiksi museon perusnäyttely oli suljettuna toukokuun puolivälistä lähtien ja ulkomuseo suljettiin aikaisempaan aiemmin elokuun lopussa. Lisäksi kokoelmatyön digitointitavoitteista ja tapahtumien järjestämisestä jouduttiin tinkimään muuton takia.

Paaterin dokumenttielokuva

Paaterin palveluita kehitettiin Eva Rynäsestä kertovalla dokumenttielokuvalla Taiteilijakoti Paateri – Kauneuden kosketus. Elokuva valmistui Eva Rynäsen syntymäpäiväksi 15.6. ja sen ensi-iltaa juhlittiin Lieksan kulttuurikeskuksella ja Paaterissa 14.6. Dokumenttielokuva käsikirjoituksen laati FM Sirpa Sulopuisto Joensuusta. Kuvaukset tehtiin sotakamreeri Raimo Salon johdolla heinäkuussa. Rooleissa näyttelivät Kirsikka Leino ja Sara Lammi. Musiikista vastasi TaM Tellu Turkka. Elokuvan leikkauksesta vastasivat Kirsikka Leino ja Raimo Salo. Elokuva pyrkii avaamaan Evan ja Paavon elämän tarinaa Paaterin vieraille. Elokuvaa varten Paaterin puuvarastoon toteutettiin elokuvateatteri, jossa 21 minuutin pituinen elokuva pyöri info-näytöllä non-stop esityksenä. Elokuvahankkeen kulut olivat n. 35 000 euroa. Sitä rahoittivat Inkeri ja Mauri Vänskän säätiö, Karjalaisen kulttuurin edistämissäätiö, Aino ja Olla Teräsvuoren säätiö sekä Pohjois-Karjalan maakuntaliitto. Elokuvahanke sai myös Lieksa 50 vuotta -juhlavuoden hankerahoitusta.

9. MUSEON JA PAATERIN KUNNOSTAMINEN

Pielisen museon ulkomuseoaluetta kunnostettiin suunnitelman mukaisesti. Kesä-elokuun aikana korjattiin ulkomuseon rakennuskantaa. Korjauskohteina olivat rakennusten 13, 62, 81a, ja 81b katot sekä rakennusten 19 ja 20 hirsirakenteet. Ulkoalueella tehtiin myös muita pienempiä kunnostustöitä vuosittaisten kunnossapitotoimien puitteissa. Ulkomuseon ylläpitokorjauksista vastasi Lieksan Kiinteistöt Oy:n ja työtä johti kiinteistöpäällikkö rakennusinsinööri Jari Muikku. Lieksan Kiinteistöt palkkasi ulkomuseoalueen korjaustöihin kaksi työntekijää, kirvesmies Kauko Ihanuksen Ilomantsista ja apumies Kai Joenperän Lieksasta. Korjaukset suunniteltiin ja totutettiin yhteistyössä museon henkilökunnan kanssa.

Paaterin korjauksista mainittakoon kirkon ja ateljeen lattioiden hionnat, kirkkoon asennettu ilmalämpöpumppu, kotitaloon vaihdetut lämmityspatterit ja puuvarastoon asennetut valaisimet. Korjauksista vastasivat Lieksan Kiinteistöt Oy.

10. MUU TOIMINTA

Pielisen museo teki yhteistyötä Pohjois-Karjalan ammatillisten museoiden kesken. Museoiden henkilökunnat tapasivat toisensa kerran vuoden aikana virallisissa tapaamisissa Joensuussa 29.3. ja 11.-12.9. Tapaamisessa vaihdettiin kuulumisia vertaisoppimisen merkeissä. Amanuenssi Laura Mulari esitteli 29.3. tapaamisessa Finna Luokkahuone -palvelussa julkaistun perinteistä metsätyötä esittelevän aineistopakettin. Lisäksi amanuenssi osallistui maakuntamuseopäivään 13.10 Joensuussa. Alueen museon tekivät yhteistyötä maakunnallisen kokoelmapoliittisen ohjelman laatimisessa. Yhteistyön tuloksena syntyi lokakuussa 2023 julkaistu verkkojulkaisu Pohjois-Karjalan ammatillisten hoidettujen kulttuurihistoriallisten museoiden kokoelmapoliittisesta ohjelmasta 2023–2026. Pielisen museolta työryhmään osallistui amanuenssi. Yhteisellä kokoelmapoliittisella ohjelmalla halutaan nostaa esille tärkeää työtä, jota museoiden kokoelmien parissa tehdään. Lisäksi museot tekivät markkinointiyhteistyötä julkaisemalla yhteisesitteen kesäkauden alla.

Pielisen museo on Kantapuu-konsortion jäsen. Yhteenliittymään kuuluu metsäkulttuuria tallentavia suomalaisia museoita, joilla on yhteiskäytössä Collecte-kokoelmahallintajärjestelmä. Yhteistyötä koordinoi Suomen Metsämuseo Lusto. Konsortion museot tapasivat toisensa Lustossa Punkaharjulla 13.4.2023. Museolta tapaamisen osallistui amanuenssi Laura Mulari. Tapaamista emännöi Luston kehittämisjohtaja ja museologian professori Leena Paaskoski.

Pielisen museo uusi yhteistyösopimuksen Pohjois-Karjalan biosfäärialueen kanssa. Uusi päivitetty sopimus on osa Lieksan kaupungin sopimusta, joka allekirjoitettiin 1.6.2023. Aikaisempaan verrattuna uutta on se, että museon rinnalla mukana on nyt myös Paateri. Pielisen museon kärkenä biosfäärialueyhteistyössä ovat puurakentamien ja kestävä kehitys.

Itä-Suomen museoverkosto (IMU) kokoontui kaksi kertaa vuoden 2023 aikana, Varkaudessa 22.3 ja Joensuussa 11.-12.9. Pielisen museota edusti Varkauden tapaamisessa museonjohtaja Mikko Kero. Joensuun tapaamisessa mukana oli molempina päivinä myös amanuenssi Laura Mulari. Verkoston tarkoituksena on valmistella ja koordinoida alueen museoiden EU-hankkeita. Lieksan kaupunki allekirjoitti 22.11.2023 sitoumuksen, jolla osallistuu hankekumppanina IMU-verkoston Museoiden verkostotoiminnan mallit 2024-25 hankkeeseen. Hankkeen hakijana ja koordinoijana toimii Riihisaaren museo (Savonlinnan kaupunki).

Paikallistasolla Pielisen museo teki yhteistyötä Pohjois-Karjalan rajavartioston, Lieksan Rajakilta ry:n, Lieksan Rajaperinnetalon yhteistyöryhmän kanssa. Kansalaisopiston rehtori Asko Saarelainen toimi työryhmän puheenjohtajana. Museonjohtaja toimi työryhmän sihteerinä. Työryhmä kokoontui vuoden aikana kahdesti 11.4. ja 27.4.

Paaterin toiminnan kehittämiseksi on perustettu yhteistyöryhmä, jonka puheenjohtajana toimii kansalaisopiston rehtori Asko Saarelainen ja sihteerinä museonjohtaja. Ryhmä koontui vuoden aikana yhden kerran Paaterissa 5.10.2022.

Vuonna 2023 museon ja Paaterin yhteistyökumppaneiden joukkoon kuului paikallisia yhdistyksiä ja yrityksiä. Yhteistyö oli monipuolista ja vilkasta. Museo toivoo, että se voi myös jatkossa tehdä yhteistyötä ja tarjoaa puitteet, jossa erilaiset yhteiskunnalliset toimijat voivat kohdata ja löytää toisensa.